

PREGÓ DE FIRES 2009

Pronunciat a la Església de Sant Bartomeu el 7 de maig de 2009

No me podia imaginar mai, que després de 36 anys, quan jo vaig participar, amb el grup de joves, que intentavem rehabilitar les festes del firó 72, tendria l'honor de ser jo la pregonera.

El Firó, al llarg dels 150 anys, ha tengut molts alts i baixos, com tot. Vull remarcar certs moments clau. L'any 1961, any del quart centenari, es va celebrar molt dignament. De fet, es va construir "El Monument" amb la col·laboració de tot el poble. Aleshores, és incomprendible, que en tan poc temps, es pogués degradar tant. Només hi ha una explicació. Que per voler fer-ho tan bé, prescindiren de la gent, que s'encarregava habitualment. Cercaren gent molt representativa i va quedar realment bé. Però l'any següent, 1962, a l'anar a cercar els de sempre, molts digueren NO.

Convé recordar que l'any 68, van estar a punt de desaparèixer les festes. El regidor de Cultura **Jaume Martí** deia: "Consider imprescindible suprimir de moment les Fires. La gent no col·labora, sempre som els mateixos. No s'apunta ningú, ni a moros ni a pagesos". (Tots recordam, que s'havia d'anar a la Base, per si els marinos volien fer de moros). Segueix el regidor dient: "Potser es podrien fer, cada 4 ó 5 anys i així acumular els doblers d'aquests

anys, per fer-ne un de bo". (Demèncial). Més malament que bé arribàrem a l'any 72, quan un grup de joves vam intentar, tornar-li donar el relleu que es mereixien i ho varem aconseguir, fins ara.

Com és evident, ha anat canviant. Anys ha anat millor, altres no tant. La festa del Firó, crec que ha arribat al màxim, és una festa de tot el poble. Però el que no ha canviat en aquests anys, sinó que ha seguit amb el mateix esquema, anant a millor, es el Pregó, l'Investidura, l'Ofrena de flors i el Concurs de Cartells.

Aquest any 72, el pregoner va ser **D. Miquel Arbona**; els 3 següents, vaig ser jo l'encarregada de cercar els pregoners, que van ser **Gabriel Janer Manila** el 73, **Josep Mª Llompart** el 74, i **Miquel Ferrà** el 75.

Desde llavors, vàrem implantar el costum que el pregoner sigui presentat pel pregoner de l'any anterior. En l'acte del Pregó, varem decidir Investir les V.D. I després oferir un concertet.

L'any 1973, aquest acte es va fer al C.P. Victòria. Primer vam aconseguir, que pogués tocar la Banda Municipal; s'estrenaren 20 músics amb nou director.

Després es va baixar el teló, que va pintar el 1910, el gran pintor solleric

Tòfol Pizà i que fa referència a la batalla de l'11 de Maig, al Pont d'En Barona. Es va tornar a pujar el teló deixant veure el Teatre vestit de gala. Hi havia tapissos flors i banderes, dirigida la decoració per **Toni Gay**. Va quedar esplèndid. Van entrar les V.D. precedides per les seves dames d'honor, per les V.D. 72 i la barra de Ca'n Tamany el batle les va investir i es canviaren obsequis. Tot seguit va començar el Pregó i altres actuacions musicals.

Hom es demana com es triaven les V.D. Així com l'acte del Pregó, es manté dins la mateixa línia, només ha anat canviant el lloc de celebració. Es va fer al Teatre Alcazar, a la Plaça, a l'Esglesia Parroquial i al Convent.

L'elecció de les V.D. ha sofert molts de canvis. Fins l'any 1971 es triaven a dit. L'any 1972 va ser per mèrits i qualitats. La gent ens escrivia, dient qui més s'ho mereixia, per la seva trajectòria Inspirat amb "Operació Plus Ultra".

L'any 1973 i següents, es va fer un concurs, on es presentaven individualment. Havien de superar unes proves d'intel·ligència, memòria, decoració, humor, treballs manuals, desenvolupament, etc.

Aquest any se'n presentaren 13. Més envant les triaven entitats culturals. Després es va fer per sorteig i darrerament les voten els col·lectius de pageses. També he sentit algunes crítiques perquè el poble voldria poder

votar. Tal vegada es podria fer una votació mixta.

Aquest any hi ha hagut moltes parelles, això està molt bé, no com anys que només n'hi ha hagut una. No puc entendre, com no fa il·lusió a totes les al·lotes de Sóller. Jo no ho vaig ser mai i m'hauria agradat molt.

El que també va començar aquest any i encara perdura és el Concurs de Cartells i l'ofrena de flors. Record que l'any 74, guanyà el Cartell de **Blanca Castaldo**, de només 7 anys.

Per l'ofrena de flors, venien a apuntar-se (a la meva perfumeria) perquè el batle **Miquel Lladó**, no volia córrer el risc de fer el ridícul. Va quedar molt satisfet amb la participació que hi va haver i digué: “Ho veus, quanta gent hem aconseguit que es vesteixi de pagesa?”. A lo que li va contestar el recordat **Tony Gay**: “No van vestides, van disfressades...!”

En alguns casos era veritat, no en tots. Algunes no duien gipó, sinó malles de gimnàstica i sabates, les que tenien.

Això sí que és una gran victòria! Avui en dia, gairebé, tothom té el seu vestit de mudar i el de feina per anar al Firó.

Ara potser us hauria de contar la història de la invasió. Però no ho faré.

Tots sabem que varen intentar desembarcar a "Ses Puntes" i que la batalla del Pont d'En Barona, la guanyaren els moros. Després van saquejar el poble i la darrera batalla la guanyaren els sollerics. També sabem que les germanes **Casesnoves** es defensaren de valent a Ca'n Tamany, tregueren forces per pegar-lis amb la tranca de la porta i els mataren.

Per això els diuen V.D. Hi ho eren valentes, cosa que hem heretat, totes les dones de Sóller. A Sóller, cap dona vol quedar enderrera, sabem defensar-nos.

Abans de 1561, els moros, ja havien intentat en distintes ocasions, envair l'illa: Sóller, Andratx, Palma... i no se'n sortiren. Però tirant encara més enrere, havien estat aquí: fenicis, grecs, romans, cartaginesos, bizantins, àrabs i finalment catalans.

Tots en deixaren qualque cosa, però s'ha donat massa importància a la influència àrab, damunt la nostra cançó popular, que segur que té arrels orientals, però essencialment la nostra cultura és greco-romana. (Encara que no negarem que té alguna influència mora).

L'historiador **Àlvar Campaner**, abans de morir l'any 1894, va escriure una carta al músic i estudiós del folklore **Antoni Noguera**. Li parlava de la

influència àrab en la música popular malloquina i deia que no tenia cap dubte que les cançons mallorquines tenen molts i diversos orígens. Amb això coincideixen els musicòlegs **Manuel Garcia Matos**; el doctor **Màrius Sneider**, director del Museu Antropològic de Berlin, i el nostre compositor i musicòleg, **Antoni Martorell Miralles**, que va morir el mes de febrer passat. Altre autors pensaven que les tonades del camp eren àrabs pels adornos i floritures que tenen.

Segons el mateix **Garcia Matos**, va ser jurat a una Olimpíada de la Cançó a Atenes i sentint cantar “Les camperoles gregues” li recordaven la nostra tonada de “Tomar ametlles”.

Un altre exemple el tenim amb el cant de la “Sibil·la”, peça teatral que pertany al teatre religiós del cicle de Nadal, que es cantava a totes les catedrals i monestirs d'arreu d'Europa a l'Edat Mitjana. Després de la prohibició del Concili de Trent només va perdurar a les Illes a Sardenya i a Braga, nord de Portugal.

Ara bé, tant si és àrab, asiàtic o grec, el que s'ha de fer és conservar-ho. No s'ha de perdre com s'han perdut moltes coses pel camí i en canvi hem adoptat costums que vénen de fora i que res tenen a veure amb la nostra indiosincràcia.

Els que ho van saber fer van ser els grups folklòrics Dansadors de la Vall d'Or i Brot de taronger dels anys 50. I ara, Aires Sollerics i Estol de Tramuntana.

Les corals, totes les que hi ha hagut a Sóller, han dedicat part del seu repertori a transmetre aquestes cançons. Sóller ha estat un poble de corals, sempre n'hi ha hagut almenys una. Ja a principis del s. XX, **Joan Albertí** de Fornalutx, organista de Sóller va fundar l'Orfeó Sollerense.

L'any 1958, el també capellà **Joan Mateu**, va crear la Coral Polifònica de Sóller. La va dirigir fins l'any 63, que se'n va anar a Puerto Rico. Van tenir fins a 7 directors. Entre ells: **Emili Muriscot, Antoni Esteve, Külzer, Margalida Arbona**, etc. Vàrem anar a Barcelona amb **Antoni Esteve** i també vam gravar un disc.

Al final va desaparèixer, però se'n van crear d'altres. Cantors de la Vall, dirigits per **Miquel Colom**; Veus Joves de Sóller, per **Joan Vigo**; Coral l'Auba, per **Pere Mayol**, i el 72 Coral Mixta de JJMM, dirigida per **Tòfol Soler**.

L'any 1983, **Joan Mateu** havia tornat d'Amèrica i va fundar Pro Música

Chorus. Quan ho va deixar per motius de salut, però les males llengües li demanaven si era perquè s'havia de tornar a casar. Ell va contestar: “ No serà per això. Vus he dirigit en tots els estats: capellà, fradí, casat i divorciat”.

Aleshores, ho va agafar **Carles Ponsetí**, després **Antoni Aragón**, **Tomeu Bibiloni** i actualment la dirigeix **Pep Alarcón**.

Aquests anys passats hem anat a Astúries, a Bayeux (Normandia), a Hamburg i ara acabam d'arribar de Ciutadella, de Menorca.

Durant un temps, va coincidir amb l'Orfeó Solleric, creat d'una escisió del Pro Música Chorus, dirigit per **Martí Bascuñana**. D'una altra escisió, va sorgir la Coral de Sóller, ara coneguda com Quinta Justa. Després de molts de directors ara tenen **Antoni Riutort** i **Antoni Borràs**.

A **Joan Mateu**, a part de crear dues corals, li devem també haver duit a Sóller les JJMM l'any 1960. Al principi, JJMM i la Coral eren una mateixa cosa.

JJMM és una organització internacional, que el seu objectiu principal és agrupar la joventut pel coneixement, cultiu, foment i difusió de la música en especial i de les arts en general. Per a la realització d'aquesta finalitat, podrà

organitzar concerts, recitals, audicions, sessions pedagògiques, col·loquis, concursos, editar publicacions i audiovisuals i en general, qualsevol activitat que contribueixi al millor compliment de les seves finalitats socials.

JJMM d'Espanya va ser declarada d'Utilitat Pública, per acord del Consell de Ministres a la sessió del 18 de gener de 1974.

No anomenaré tots els concerts perquè són moltíssims. Volia remarcar que als anys 60, ja vàrem escoltar una joveníssima **Sussan Bradbury** i el compositor i pianista, ara afincat a Deià, **Carl Mansker**. També **Edmond Rossenfeld**, que acabava de guanyar el concurs Chopin de Valldemossa. Per cert, el vaig tornar a veure a París l'any 66, quan vaig assistir al Congrés Internacional de JJMM i al WigMore Hall de Londres. Si us hi fixau, tots els músics que ara tenen entre 50 i 70 anys, van començar la seva carrera amb JJMM.

Quan vam celebrar al 2002 els 50 anys de JJMM d'Espanya, **Anton García Abril**, va compondre una sinfonia, per commemorar aquest esdeveniment i molts músics veterans van col·laborar amb concerts arreu de tot Espanya. Era una manera de retornar el que havien rebut en els seus inicis.

Quan els artistes que venien a Sóller ja es consideraven un poc importants no volien tocar amb piano vertical i els havien de dur a cases particulars que hi hagués piano de cua. Com n'**Edmond**, l'any 64, que va tocar a Ca'n Lau,

en el piano que ara tenim al Convent. O en **Joan Moll** i na **Colette de Torrandell**, el 74, que van tocar al domicili de Da **Joana Barceló** a l'Alqueria des Comte. Altres, ho feien a l'Hotel Eden.

Com que el Casal de Cultura ens resultava un poc petit, vam adoptar una local especial, "Sa Botigueta", per donar els concerts de cors. Aprofitant l'escalonada, vàrem posar una cortina que separava la sala del bar i al mateix temps la tela ens servia com a fondo. Van pasar per allà, entre d'altres, Els Blavets de Lluc, la Capella Mallorquina, els "Pueri cantors de St Francesc"... i l'any 1969, sent batle **Miquel Lladó**, "Els petits cantors de Viena", dirigits per **Gerald Trabesinger**. Havien vingut a cantar per JJMM de Palma i gràcies al seu president **Pau Valls** i amb una bona gestió; l'Ajuntament els hi va oferir una recepció i van cantar a Sa Botigueta.

Els que van deixar empremta van ser els cantaires de la Nova Cançó. En principi, va ser un moviment de gent que estimava la nostra llengua i la volien reivindicar. Eren com a trobadors de l'Edat Mitjana, que cantaven els seus poemes acompanyats, no del llaüt com antigament, sinó de la seva guitarra.

Després es va polititzar (no en tots els casos, naturalment). Els que sí, demanaven: llibertat i democràcia. I en aquest context també sorgí la Nova Cançó castellana. Representant aquella corrent van venir **Paco Ibáñez** i **Julia León**.

Per Sóller hi passaren tots. El primer que va venir a Sóller i a Mallorca va ser **Raimon**. L'any 64, al Casal de Cultura, juntament amb **Josep Maria Llompart**, que en una conferència explicava “Música catalana moderna”. **Raimon** sempre ha estat el màxim exponent d'aquesta corrent. Després de mica en mica van venir tots. El 65 van començar els Festivals de Bellver, organitzats per J.M.P. I aprofitant que ja eren aquí i gràcies altra vegada a Pau Valls, venien a Sóller només els millors.

Aquest any, van donar un recital al Teatre Alcázar **Joan Manel Serrat** i els germans **Joan Ramon** i **Maria del Mar Bonet**. Els dos primers pertanyien als “16 jutges”. Maria del Mar encara començava, va sortir a cantar i uns quants mariners van començar a xiular perquè no entenien res. Va partir de l'escenari plorant. El seu germà **Joan Ramon**, va haver de sortir i va dir que passassin per taquilla i els hi tornarien els doblers. “Qui ho diria ara!” És de lu millor que hi ha en aquest gènere.

Van venir **Ovidi Montllor**, **Pi de la Serra**, **Pau Riba**, **Jaume Sisa**, **Joan Isaac**, etc. Van cantar al pati del Fantasio, al Casal de Cultura, al pati del Convent, a l'Atalaia, etc.

L'any 68 ens van suspendre dos festivals. A part dels permissos

governamentals per a poder celebrar l'acte, també s'havien de presentar les lletres, havien de passar la censura. Els més agoserats amb les lletres en tenien dues, depenent d'on cantaven. Per exemple, **Raimon** a la cançó “Diguem no” quan cantava a l'Olimpia de París deia: “Hem vist tancats a la presó, homens plens de raó”. Mentre que aquí deia: “Hem vist que han fet callar a molts, homens plens de raó”.

A **Serrat** també li van censurar a la cançó “El drapaire” la frase “ja m'esteu emprenyant massa”, per mala educació. I ell s'exclamava: “Doncs, que he de dir!? Apartaos, que me estáis molestando ligeramente...”

Per això no sabrem mai perquè ens van suspendre el concert de **Lluís Llach**. El batle **Joan Bauçà** m'havia demanat expressament que no el féssim. No teníem autorització. I no el vam fer. Vam posar un cartell al Victòria que s'havia suspès. Però, no ens va quedar més remei que convidar-los a una mossegada. Eren **Miquel Cors, Dolors Laffite, Lluís Llach** i un grup de mims.

A Ca **Don Pablo**, Ca'n Fum pels amics, ens vam reunir més de 50 persones. Per tant, tot el poble es va assementar, també la Guàrdia Civil. Es veu que esperaven que començàssim a cantar. Al sentir “Les nines maques al dematí...” van entrar per tots els costats, estàvem rodejats. Tothom es va haver d'identificar, i els que no, al “cuartelillo”.

Com que la responsable era jo, vaig estar uns anys sense passaport.

Hagués pogut ser pitjor. La màxima autoritat sollerica va intercedir per mi i així se va acabar.

Vàrem tardar 26 anys en poder escoltar **Lluís Llach** a Sóller.

Us he de dir que després d'una conferència, reunió... o concert, sovint acabàvem cantant “La Balanguera”, com una mena de protesta.

*“De tradicions i d'esperances,
teix la senyera del jovent...”*

Era com un símbol, símbol d'un poble que es perpetua a través de les seves generacions.

*“Sap que la soca més s'enfila
com més endins pot arrelar...”*

El poema és de **Joan Alcover** i la música d'**Amadeu Vives**. No m'estranya gens que els versos d'Alcover ja s'havien prohibit després de la Guerra Civil perquè es considerava una cançó subversiva.

Per tot això no em va sorprendre que sortís elegida l'any 1996 himne de Mallorca, davant “Patria”, preferida per molts (era l'himne dels dansadors) i altres cançons no tan poètiques i significatives.

Després vénen uns anys de sequera. L'any 76, per motius que no vénen al cas, JJMM va deixar les activitats durant 13 anys. L'any 1989, gràcies al Grup Novetat i a **Maria Pérez**, que els va assessorar, es va tornar a posar en marxa.

Durant molt anys, **Miquel Àngel Miró** va ostentar la presidència. Més tard me van convidar a treballar amb ells i vaig tornar a començar. Aquests darrers anys hem seguit com sempre. Un concert al mes, en els que tots el músics són primers premis del Concurs Permanent de JJMM d'Espanya.

I aquí tenim el nostre propi concurs des de fa 10 anys. Concurs de Joves Intèrprets, ja molt consolidat. Aquest any, hi hem afegit Premi de Composició, Premi a les meves terres i Premi Miquel Ballester Serra, que després de la mort del seu fill, **Miquel Ballester Cruelles**, vam acordar amb la família, que ens en faríem càrrec perquè pogués continuar. La família, com a agraïment, ens va regalar el piano de cua, que ara tenim a l'Oratori de Santa Caterina.

Voldria tenir un record, per tots els antics presidents de JJMM de Sóller, que gairebé de la primera etapa no en queda cap: **Joan Mateu, Miquel Ribes, Francesc Vicens, Josep M. Pizà, Gabriel Cerdà, Bartomeu Mayol**, jo

mateixa, **Miquel Àngel Miró**, jo repetesc, **Teresa Miquel** i **Joan Carles Simó**.

Ara parlarem de bandes.

Les bandes sempre han estat una constant a Sóller. A finals del s.XIX, principis del XX, ja hi havia dues bandes (A Sóller, sempre de tot n'hi ha hagut 2 i a pics, 3) La Banda i la Xaranga, que després va esdevenir en La Lira Sollerense. De la qual, el primer president, el 1912, va ser **Miquel Ballester i Serra**. Amb memòria seva, l'Ajuntament i la seva esposa **Rosa Cruelles** van instituir un premi per estimular els músics i recompensar l'assistència als assajos i funcions.

Mateu Oliver Maimó, qui no recorda en Mateu de sa música! Va ser el successor del seu pare **Miquel Oliver**, director des del 1919. Després de Mateu hi va haver molts directors, entre ells **Antònia Casellas**. Ara, en la darrera època, no sé que va passar, però teníem una banda i quan hi havia una festa venia una banda de fora.

Per això, una banda com la que tenim avui no l'havíem tenguda mai. Està considerada la millor de Mallorca.

Resumint, tenim una escola de música amb 210 alunmes. Alguns estudien

dos instruments, que sumen 251 matrícules. Dins la mateixa escola, hi ha la Banda de Música amb 80 músics, que segons els concerts poden ser 90 o més. Una banda jove, de 30; un cor infantil, de 32; un grup de corda, de 22; el nou grup Big Band Jazz, que són 18.

I un grup de Xeremiers, quatre grups de música moderna, dues corals, una clàssica, l'altre barroca. Una altra coral infantil de JJMM, dues agrupacions folklòriques, dos grups de teatre. No sé si els anomen a tots. Per tant, més de 500 persones es dediquen a la música amb un o altre estil i amb tot això el que es demanen és. “Ens fa falta un auditori a Sóller?”. Jo diria que Sí. Pobles més petits el tenen.

Aquí anam cap enrere. Abans teníem tres teatres. Cada un s'usava segons els que s'havia de fer. Per què es fan deixar perdre?? El Defensora, quan s'acabi de rehabilitar servirà per petits concerts, teatre, conferències, serà una realitat, però per segons què és petit.

I l'Alcàzar?? Déu mos guard d'un ja està fet! Cada vegada que pas per allà em deprimeix, m'atur i mir. Sinó he de passar per l'altra costat i no girar el cap.

Encara record, quan en **Tomeu Ensenyat**, ens mostrava els punts de jota i de bolero, a la sala que hi havia entrant a l'esquerra.

I els concerts de la Coral Polifònica de Sóller, els anys 60? Durant tot l'any ens preparàvem per oferir un concert. Ja fos a capel·la, amb orquestra de cambra o amb l'Orquestra Simfònica de Mallorca. Era tan important, que en acabar el concert hi havia serveis especials de tramvia al Port i de tren cap a Palma. El teatre de gom a gom.

I quan va venir l'Orquestra del portavions de la VI flota dels Estats Units? I Els Valldemossa? Nomenats així per primera vegada? (Abans es deien Los Valldemossa). Venien amb la seva germana i ens oferien un recital popular. I els festivals de la Nova Cançó? Tot això organitzat per JJMM.

He parlat amb diferents grups i estaments i estan convençuts que si hi hagués un local digne, la gent aniria més als concerts. S'ha de dir, que no només serviria per concerts, sinó també per teatre, com a Palau de Congressos, etc, etc.

El que diven, és que fins i tot pobles més petits tenen un Auditori. El tenen a Lloseta, a Alcúdia (finançat pel Govern Balear), a Porreres (finançat pel Consell Insular de Mallorca), a la Màniga de Cala Millor, a Felanitx, a Artà, etc.

Com hem dit, tenim la millor Banda de Mallorca. Han anat a molts pobles de l'illa, han anat a París, també a Galícia, darrerament al Conservatori Superior de Palma. A l'hora de fer un intercanvi, no saben on dur-los. Sort en tenim de les esglésies!! Però no és el mateix.

M'han suggerit fer una taula rodona per a poder xerrar de tot això. M'han dit també, de poder recomprar el solar de l'Alcàzar (ara que la venda de pisos ha baixat). I encara molt més interessant, un anònim va oferir un solar, per a poder fer l'Auditori. Només per això, no per altre cosa. Reflexionem.

Abans de que m'ho diguin ho diré jo. Per què necessitam un Auditori si a vegades som més els músics que els espectadors? A Sóller hem pecat sempre d'individualistes, cadascú va a la seva i els altres que s'arreglin. D'això també en podríem parlar...

Falta publicitat? La gent no se n'assabenta? Potser hi ha massa oferta? Un Hivern a Mallorca, JJMM, els grups de l'Escola i els seus intercanvis, la Banda, les Corals, etc. Hom no pot assumir-ho tot. Hi ha setmanes que hi ha entre 3 ó 4 concerts o audicions.

No vénen tampoc els components d'altres grups. Si que ve gent que no és sòcia i estrangers residents o de pas. Els que han assistit qualque vegada

als nostres concerts, saben que tenen molta qualitat, tots són primers premis del Concurs Permenent de JJMM d'Espanya.

Sense que es molesti ningú. Des de fa molt temps, cada any assistesc a l'Assamblea Annual de JJMM d'Espanya. Hi ha moltes delegacions que, a més, tenen l'Escola de Música; per exemple, Alcalá de Henares, Valladolid, Màlaga, Menorca té 6 delegacions. Altres tenen una relació molt estreta amb l'Escola, podria ser el nostre cas. Què fan? Quan hi ha un concert hi assisteixen professor i alumnes de l'instrument que toquen. És molt il·lustratiu i edificatiu. Fins i tot, el concertista explica un poc de què va la música i nocions sobre l'instrument. Això no es perdre el temps! Al contrari, surten molt enriquits i se n'adonen de molts detalls que ells tots sols no vorien. En la propera classe, ho comenten amb el professor o fan un petit comentari escrit. Al principi de l'Escola de Sóller (2000-2001) ho feien, ara no. Els nins d'avui són els músics i/o espectadors de demà.

Ara sí que ja acab, però permeteu-me una petita concessió. Us contaré un somni. Quan era petita, m'asseia a la rebotiga de la farmàcia, tancava els ulls i imaginava el meu oncle-padrí, en tertúlia amb **Tòfol Pizà**, **Jeroni Estades**, el metge **Serra** (padrí del nostre fill il·lustre **Pere Serra**), **Santiago Rusiñol** (pintor i escriptor), allà va escriure alguns llibres. Potser "L'illa de la calma".

L'oncle li va demanar si li podia escriure la publicitat de la “Chartreuse sollerica”, un estimulant que ell havia preparat. L'oncle, es va emocionar tant, al llegir l'etiqueta que va dir: “Només llegint el text ja es posaran bons. Poden tirar el contingut”.

Un petit fragment diu:

“Si ets solleric, y ets lluny, y sentirás el dols aroma d'aquella vall de tarongers que havies vist d'infant y et retornarà jovensá; si hi ets aprop, la veurás i la sentirás a l'hora; si ets foraster, només beguent d'aquest elixir, podrás saber lo que cria aquest reconet de gloria...”

Moltes gràcies i Bones festes a tots!